

Vastaus Valviran selvityspyyntöön kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsystä OmaHämeessä (Dnro V/25419/2023)

Valvira totesi joulukuussa 2022 tekemässään päätöksessä (Dnro V/24705/2022) jatkavansa kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn valvontaa vuonna 2023 Kanta-Hämeen hyvinvointialueella. Valvira otti Oma Hämeen edelleen kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn valvontaan THL seurantatietojen 30.4.2023 perusteella. Kanta-Hämeen hyvinvointialue on antanut selvityksensä 13.9.2023 (Dnro V/25419/2023) 31.8.2023 tilanteen mukaisesti kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsystä. Valvira toteaa annetun selvityksen perusteella, että Oma Hämeessä on ollut 30.4.2023 ja 31.8.2023 suuri määrä potilaita, jotka ovat odottaneet kiireetöntä erikoissairaanhoidoa terveydenhuoltolaissa säädettyjen enimmäisaikojen yli. Oma Hämeen tekemistä korjaamis- ja toiminnan kehittämistoimenpiteistä huolimatta tilanne ei ollut parantunut lainmukaiseksi.

Valvira varasi 7.12.2023 päivätyn selityspyynnön perusteella Oma Hämeelle hallintolain (434/2003) 34§ mukaisesti tilaisuuden antaa kirjallinen selityksensä ennen jatko-toimenpiteiden ratkaisemista asian suhteen. Valviran selityspyyntö oli kirjattu saapuneeksi Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kirjaamoon vasta 26.1.2024. Vastaus Valviran selityspyyntöön annettiin 9.2.2024.

Ratkaisupäätöksessään 20.3.2024 Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira määrää Kanta-Hämeen hyvinvointialueen järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn alueellaan lainmukaiseksi 31.3.2025 mennessä.

Valvira määrää Kanta-Hämeen hyvinvointialueen antamaan 16.4.2025 mennessä selvityksen siitä, miten hyvinvointialue on järjestänyt kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn lainmukaiseksi. Selvitykseen on liitettävä tietojärjestelmästä tulostetut luotettavat ja ajantasaiset seurantatiedot hoitoon pääsystä.

Erikoissairaanhoidon sairaalapalveluiden tulosalue

Valmistelija: Kati Kortelainen, tulosalueylilääkäri

1.0 Ajankohtainen tilanne

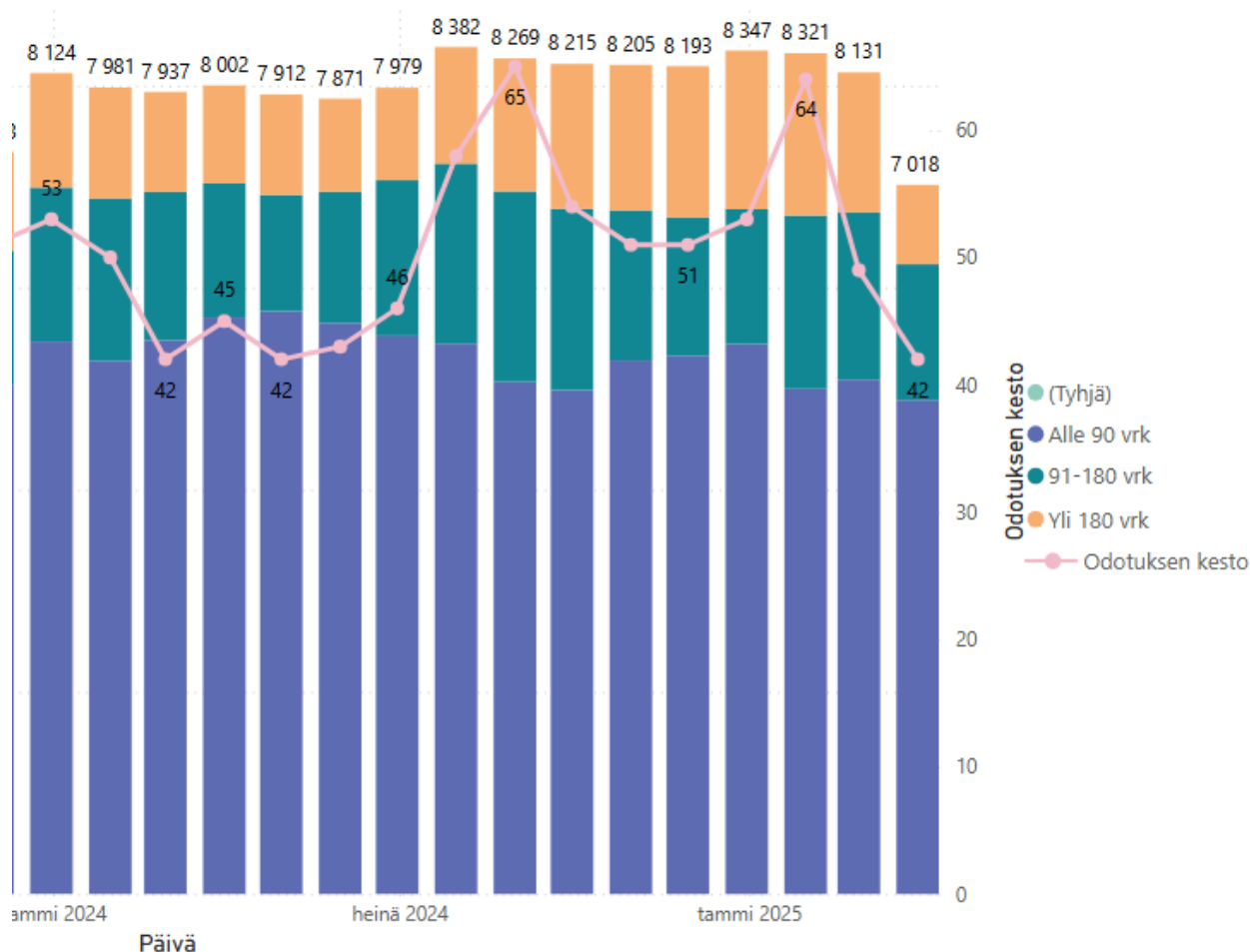
Erikoissairaanhoidon sairaalapalveluiden tulosalue kattaa erikoissairaanhoidon erikoissalat pois lukien psykiatrian erikoissalat, suun terveydenhuollon sekä kuntoutuksen ja fysioterian tulosalueen.

Kokonaisuutena erikoissairaanhoidon sairaalapalveluiden tulosalueen hoidonsaataavuus ei ole lain edellyttämällä tasolla, mutta se parantunut edelliseen 31.8.2023 annettuun selvitykseen verrattuna. Suurimmalla osalla erikoisaloista hoidonsaataavuus on lain edellyttämällä tasolla. Haasteita on edelleen vastaanotto toiminnassa urologian ja ortopedian erikoisaloilla sekä leikkaustoiminnassa erityisesti gastroenterologisen kirurgian ja plastiikkakirurgian osalta.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella siirryttiin yhteen potilastietojärjestelmäkantaan 1.1.2025 alkaen. Aiemmin käytössä ollut Exreport- raportointityökalu jäi samalla pois käytöstä. OmaHämeen oman Tietoportaalin rakentaminen on vielä kesken ja täysin yhdenmukaista dataa ei ole vielä olemassa Exreportiin verrattuna. Tämän vuoksi tietoa joudutaan tällä hetkellä hakemaan Tietoportaalin useammasta raportointityökalusta.

Tässä selvityksessä käytettävät tilastotiedot on poimittu Tietoportaalin ESH Hoitoonpääsy-, Kutsusovellus- ja Läheteet-raporteista.

ESH Hoitoonpääsy- raportin perusteella 31.3.2025 hoitoa odottavia oli erikoissairaanhoidon sairaalapalveluiden tulosalueella yhteensä 7 018, näistä 786 oli odottanut yli 180 vrk eli yhteensä 11%.

Kuva 1 ESH-sairaalapalveluissa hoitoa odottaneiden kokonaismäärät 1/24-3/25

1.1 Lähetteet

Alkuvuoden 2025 aikana (1.1.2025-31.3.2025) erikoissairaanhoidon sairaalapalveluiden tulosalueelle on saapunut yhteensä 12 242 lähetettä (ei sisällä päivystykseen tulleita lähetteitä). Näistä 39 on odottanut yli 21 vrk (0,3%).

1.2 Hoidontarpeen arviointi

Hyvinvointialueella ei ole tilastoinnissa systemaattisessa käytössä hoidontarpeen arviointia jonottamisen syynä. Tämän tilalla käytämme ensikäynnin toteutumiseen kuluva-aikaa. Yli hoitotakuun 90 vrk ensimmäistä käyntiä odottavia oli yhteensä 702, näistä 434 odotti ensikäyntiä ortopedialle ja 163 urologialle. Silmätaudeille odottavia oli 26.

Kaikilla näillä kolmella erikoisalalla hoidonsaatavuuden ongelmat johtuvat valtakunnallisesta erikoislääkäripulasta. Sekä ortopedialla että silmätaudeilla on tehty onnistuneita rekrytointia viime kuukausina.

Urologialla on ollut pitkään ostopalvelulääkäritoimintaa. Syksyllä 2025 tuodaan palveluvalikoimaan urologian konsultaation palveluseteli sekä ennen sitä kertaluonteisesti konsultaatioiden osto yksityiseltä palveluntarjoajalta.

Ortopedialle on rekrytoitu juuri kaksi uutta erikoislääkärinä, jotka aloittavat työskentelyn kesän 2025 aikana. Sitä ennen ostamme vastaanottoa yksityiseltä palveluntuottajalta sekä otamme käyttöön syksyllä 2025 palvelusetelin. DPS-kilpailutus ostopalvelulääkäriltä hankittavasta ortopedian vastaanottopalvelusta on vielä kesken.

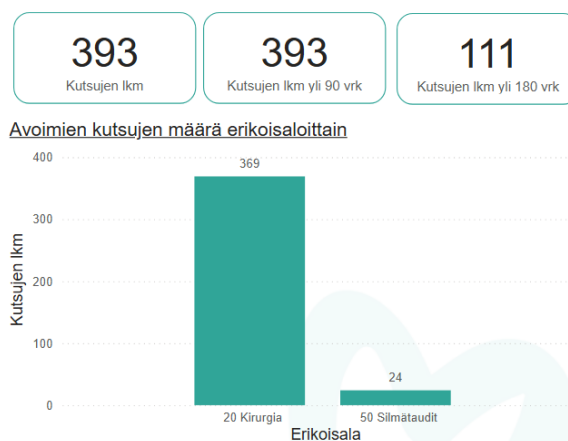
Aiemmin haasteena olleiden MRI-kuvien saatavuus on parantunut eikä se ole enää hoidonsaatavuuden esteenä.

Silmätautien osalta hoidonsaatavuus on saatu merkittävästi paranemaan, lähes lain edellyttämälle tasolle.

Ensikäyntiä odottavien osalta tilastointikäytännöt eivät ole olleet yhteneväiset, joten tiedot joudutaan yhdistämään useammasta lähteestä. Jatkossa kaikki potilaat asetetaan lähetejonoon, jolloin tilastointikin yhdenmukaistuu.

Lähetejonon jonottajat erikoisaloittain ja kutsusyyn mukaan

Erikoisala	Kutsujen lkm	Asiakkaiden lkm	Jonotusaika mediaani (vrk)
20 Kirurgia	369	368	165
200 Ortopedia ja traumatologia	352	351	151
200 LÄHETE Uudet lähetteet Hortpkl	352	351	151
20U Urologia	17	17	296
50 Silmätaudit	24	24	142
Yhteensä	393	392	162

Kuva 2 Lähetejonossa odottavat potilaat, jonottamisen syy 0 sairaalan resurssit

Polijonon jonottajat erikoisaloittain ja kutsusyyn mukaan

Erikoisala	Kutsujen lkm	Asiakkaiden lkm	Jonotusaika mediaani (vrk)
10 Sisätaudit	125	123	26
20 Kirurgia	243	241	47
30 Naistentaudit ja synnytykset	95	95	24
60 Silmätaudit	7	7	114
60 Ihotaudit ja allergologia	3	3	25
77 Neurologia	7	7	80
80 Keuhkosairaudet	16	15	45
Yhteensä	496	488	37

496

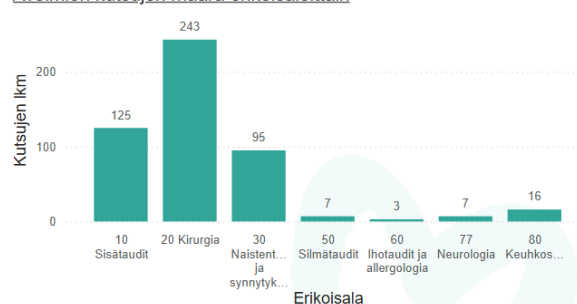
Kutsujen lkm

105

Kutsujen lkm yli 90 vrk

38

Kutsujen lkm yli 180 vrk

Avoimien kutsujen määrä erikoisaloittain

Kuva 3 Polijonossa ensikäyntiä odottavat potilaat, jonottamisen syy 0 Sairaalan resurssit

Urologialla ei ole ollut käytössä lähete- tai poliklinikkajonoa, joten näiden potilaiden määrä on saatu ESH Hoitoonpääsy-raportista. Samassa tilastossa on sekä ensikäyntiä odottavat (hoitotakuu 90 vrk) että toimenpidettä odottavat (hoitotakuu 180vrk), joten 90-180 vrk odottaneista 94 potilaasta osa on odottanut leikkaushoitoon, jolloin he eivät tosiasiallisesti ole yli hoitotakuun.

1.3 Hoitoa odottavat

Leikkaustoimenpidettä odottavien potilaiden määrä on yli puolittunut edellisen 31.8.2023 annetun selvityksen jälkeen. Yli hoitotakuun 180 vrk odottaneita oli 5.4.2025 yhteensä 246.

Leikkaus- ja toimenpideyksikköä pitkään vaivannut henkilöstöpula on saatu korjattua. Alkuvuoden 2025 aikana on pystytty ottamaan käyttöön useampi leikkaussalipäivä viikossa. Kokonaisuutena leikkaustoiminnan volyyymi on kasvanut ja on kasvamassa edelleen. Arvion mukaan leikkaushoidon hoidonsaatavuus saadaan omalla toiminnalla lain edellyttämälle tasolle loppuvuoden aikana.

Hoidonvarausjonon kutsut erikoisaloittain ja kutsusyyn mukaan

Erikoisala	Kutsujen lkm	Asiakkaiden lkm	Jonotusaika mediaani (vrk)
10 Sisätaudit	3	3	57
20 Kirurgia	1029	1018	71
30 Naistentaudit ja synnytykset	82	82	45
40 Lastentaudit	3	3	87
50 Silmätaudit	734	731	99
55 Korva-, nenä- ja kurkkutaudit	179	178	78
58 Hammas-, suu- ja leukasairaudet	86	85	80
Yhteensä	2116	2087	74

2116

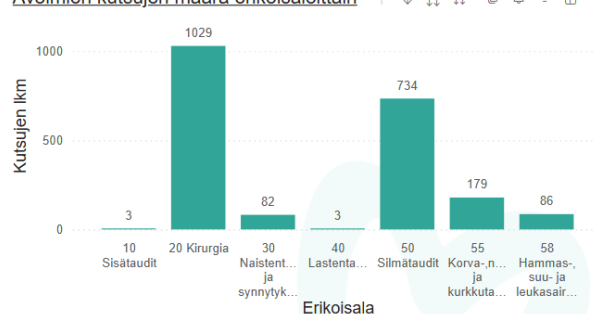
Kutsujen lkm

929

Kutsujen lkm yli 90 vrk

246

Kutsujen lkm yli 180 vrk

Avoimien kutsujen määrä erikoisaloittain

Kuva 4 Kaikki leikkaukseen odottavat ja jonotusajan mediaani

Kaikista 5.4.25 leikkaukseen odottavista potilasta 11,6 % oli yli hoitotakuun 180 vrk. Silmäleikkaukseen odottaneita oli 39. Kaihileikkausten palveluseteli otettiin käyttöön lokakuussa 2024 ja sen myötä on hoidonsaatavuus saatu lähes lain edellyttämälle tasolle: 16 potilasta oli yli hoitotakuun.

Leikkaukseen yli hoitotakuun 180 vrk odottaneista potilasta 74 odotti plastiikkakirurgiseen toimenpiteeseen, 36 gastrokirurgiseen, KNK-leikkaukseen 43 ja 30 ortopediseen leikkaukseen.

Erikoisala	Kutsujen lkm
20 Kirurgia	147
40 Lastentaudit	1
50 Silmätaudit	39
55 Korva-,nenä- ja kurkkutaudit	43
58 Hammas-, suu- ja leukasairaude	16
Yhteensä	246

Kuva 5 Yli 180 vrk leikkaushoitoon odottaneet

ESH-sairaalapalveluiden tulosalueella ei jonoteta muihin hoitoihin kuin leikkaushoitoon yli lain edellyttämän määräajan.

1.4 Yhteenveto

- Läheteiden käsittelyssä 0.3% osalta käsittelyviivettä
- Hoidontarpeen arviointi ylittää lain edellyttämän määräajan ortopedialla ja urologialla. Ratkaisukeinoin pyrimme saamaan sen vuoden loppuun mennessä hoitotakuun edellyttämälle tasolle
- Leikkaustoiminnassa tavoitteena on omalla toiminnalla päästä vuoden loppuun mennessä, mahdollisesti jo aiemmin, lain edellyttämälle tasolle
- Pyrimme entisestään yhdenmukaistamaan tilastointia, jotta seuranta ja vertailu ovat jatkossa toteutettavissa yksinkertaisemmin
- Yllä mainittujen toimenpiteiden toteutuminen edellyttää hyvinvointialueen ulkopuolelta tulevien mahdollisten yhteiskunnallisten häiriöiden ja kriisien minimointia
- Maaliskuussa 2026 toteutuva koko keskussairaalan muutto uuteen sairaalarakennukseen tulee aiheuttamaan tilapäisen notkahduksen tuotantoon. Pyrimme ennakoimaan sen aiheuttamat toiminnan häiriöt, mutta täysin emme pysty niitä estämään nykyisessä henkilöstö- ja taloustilanteessa

Kuntoutuksen tulosalue

valmistelija tulosaluejohtaja Virpi Kröger

Kuntoutuksen tulosalueelle kuuluvat fysiatrian ja kipupoliklinikan sekä 1.1.24 alkaen kuulokeskuksen toiminta.

Kuulokeskuksen ensikojeen sovitukseen jonossa on 882 asiakasta, joista 326 on odottanut yli 180 vrk. Läheteiden käsittely on tapahtunut alle 3 viikossa. Kuulokojeen uusintaan ja diagnostisiin tutkimuksiin kuulokeskuksessa ei ole jonoa.

Fysiatrian poliklinikalle ja kipupoliklinikalle hoitoon pääsee 3 kuukauden kuluessa. Lähetekäsittelyssä on ollut viivettä 3 lähetteen osalta, mutta lähetteet on käsitelty 31.3.25 mennessä. Läheteviiveet ovat syntyneet lähetteiden siirrosta toiselta erikoisalalta fysiatrian poliklinikalle.

Kuulokeskuksen toiminnan selvitys

Kuulokeskuksen audionomitilanne heikkeni loppukevään 2024 aikana ja sen myötä ensikojeen sovitukseen pääsy huononi. Audionomien toimia on lisätty, mutta audionomien rekrytointi ei ole tuottanut tulosta valtakunnallisen audionomivajeen vuoksi. Maksullisia audionomikoulutuksia järjestetään satunnaisesti Suomessa, mikä on johtanut valtakunnalliseen audionomipulaan.

Kanta-Hämeen kuulokeskus varasi opiskelupaikkoja Metropolian audionomikoulutukseen syksyille 2024, mutta koulutusta ei aloitettu vähäisten hakijoiden vuoksi. Käynnistimme audionomikoulutuksen HUS yhteistyönä ja kuulokeskukseen valmistuu 3 audionomia syksyyn 2025 mennessä.

2024 käynnistettiin ostopalvelu paikallisen toimijan kanssa maksusitoumuksella palveluntuottajan kapasiteetin mukaan. Lisäksi aloitettiin kilpailutusprosessi kuulolaitesovitukseen. Ostopalvelu saatiin käyntiin 1.1.2025, jolloin yli 180 vrk jonottaneita oli ensikojesovitukseen 740 asiakasta. Sovituksia on hankittu ostopalveluna palveluntuottajan kapasiteetin mukaan. 31.3.25 mennessä 343 asiakasta on ohjattu maksusitoumuksella kuulokoesovitukseen 1.1.25 jälkeen. Ostopalvelua varten on rakennettu sujuvat tietoturvalliset ratkaisut potilastietojen käsittelyyn sekä palvelun seurantaan.

Kuulokeskukseen on tullut 217 lähetettä ensikojesovitukseen 1.1.-31.3.2025.

Toiminnassa on priorisoitu korvasairauksien diagnostiset tutkimukset sekä kuulokojeen uusinnat. Asiakkaat, joilla kuulolaite on ollut käytössä, eivät pärjää ilman kuulolaitetta.

Kuulokeskuksen toiminnan kehittämistä on tehty sujuvoittaen työtä. Terveyskeskussairaaloihin ja hoivayksiköihin on toimitettu äänenvahvistimia äkillisiä tarpeita varten. Yhteydenottojen vähentämiseksi on väestön käyttöön OmaHämeen nettisivulle laitettu kuulokojeen huollon ohjevideoita. Hyvinvointialueen henkilöstöä varten on tehty Kuulokojeen huoltokurssi auttamaan kuulokojeisiin liittyvien ongelmien ratkaisussa. Hyvinvointialueen kuulokeskukseen lähettäviä lääkäreitä on koulutettu. Yhteistyöstä on sovittu jalkautuen terveysasemien kokouksiin sekä ikääntyvien hoivapalveluiden ja kotihoidon esimiesten kokouksiin.

Ostopalvelun sekä henkilöstövajeen korjaantumisen myötä kuulokoesovitusjono tullaan saamaan hoitotakuuseen 3 kuukauden sisällä siitä huolimatta, että lähetteet ovat lisääntyneet. Tavoite on hoitaa kuulokeskuksen toiminta kustannussyistä ensisijaisesti omana toimintana. Ostopalvelua käytetään tässä vaiheessa jonojen purkuun ja jatkossa siihen, että hoitotakuu edelleen toteutuu.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut tulosalue

valmistelija tulosaluejohtaja Paula Turunen

31.3.2025 Kanta-Hämeen hyvinvointialueella ei ole ollut yhtään yli 90 vuorokautta hoidontarpeen arvioon tai hoitoon jonottanutta asiakasta lastenpsykiatrilta, nuorisopsykiatrilta tai psykiatrilta.

Suun terveydenhuollon tulosalue

valmistelija tulosaluejohtaja Laura Nikkarila

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen suu- ja leukakirurgian erikoissairaanhoidon hoitoon pääsystä

Hoitoon pääsyä odotti 31.3.2025 päiväyksellä otettujen lukujen perusteella 32 potilasta, jotka ovat odottaneet yli 180 vuorokautta. Kaikki heistä ovat aikuisia, jotka odottavat pääsyä yleisanestesiahammashoitoon.

Muuhun suu- ja leukasairauksien erikoissairaanhoidon hoitoon ei ole yli 180 vuorokautta odottaneita potilaita.

Lähetekäsittely on toteutunut alle 21 vuorokaudessa.

Tilaston päivittämisen viiveen vuoksi poikkileikkauspäivältä 1.4.2025 katsottuna yli 180 vuorokautta odottaneiden määrä on laskenut 19 potilaaseen. Yli 90 vuorokautta hoitoa odottaneita on 45 potilasta ja alle 90 vuorokautta odottaneita on 92 potilasta.

Vuoden 2024 aikana yli 180 vuorokautta odottaneita potilaita on ollut 0–40 potilaan väliltä. Hoitojonoa on purettu sekä omana työnä että myös tarjoamalla mahdollisuutta hoitoon yksityisen sektorin toimijan tuottamana.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella suunnitellaan yksityisen sektorin ostopalvelun ohella hoitoon pääsyn odotusajan lyhentämistä myös muodostamalla jatkossa hoitomalli, jossa yleisanestesiahammashoitoa voitaisiin tuottaa muissakin toimipaikoissa kuin sairaalan leikkaussaliloissa Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa voimaan tulleen 5. luvun 45 § 5 momentin mukaisesti. Tämän mallin muodostamiseksi odotetaan vielä yllä mainitussa laissa edellytetyn valtioneuvoston asetuksen voimaan tuloa.

Hoidon järjestämistapoja yhdistelemällä pyritään pitkäjänteisesti tilanteeseen, missä yleisanestesiassa tehtävä hammashoito kyetään säännönmukaisesti tuottamaan alle 180 vuorokaudessa, kun tällä hetkellä ollaan jatkuvasti lakisääteisen rajan tuntumassa. Tähän päästään suunnitelman mukaan kuluvan vuoden syyskuun loppuun mennessä, jonka jälkeen Kanta-Hämeen hyvinvointialueella ei ole yli 180 vuorokautta hoitoaan odottaneita potilaita suu- ja leukasairauksien erikoissairaanhoidon osalta.

Hämeenlinnassa 9.4.2025

Arja Tomminen
johtajaylilääkäri, Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Jarmo Lappalainen
terveydenhuollon toimialajohtaja, Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Mirja-Ottman-Salminen
tulosaluejohtaja, erikoissairaanhoidon sairaalapalveluiden tulosalue

Kati Kortelainen
tulosalueylilääkäri, erikoissairaanhoidon sairaalapalveluiden tulosalue

Virpi Kröger
tulosaluejohtaja, kuntoutuksen tulosalue

Paula Turunen
tulosaluejohtaja, mielenterveys- ja päihdepalvelut tulosalue

Laura Nikkarila
tulosaluejohtaja, suun terveydenhuollon tulosalue

Liitteet:

1. Odotusajat poikkileikkauspäivämäärä 31.3.2025
2. Hoidonvarausjonon jonottajat erikoisalain ja kutsusyyn mukaan, yli 180vrk
3. Kutsusovelluksen jonottajat
4. Lähetteet käsittelyajat

